

Nr 286.

Af herr **Lindhagen**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vissa grundsatsers tillämpande af rikets ämbets- och tjänstemän i deras tjänsteutöfning.*

Uti motion nr 200 inom Andra kammaren vid 1910 års riksdag ifrågasattes bland annat en reform af den administrativa makten i syfte, att den må bygga på folklig grund och vinna förutsättningar att kunna verka med insikt i samhällsfrågorna och intresse för de sociala missförhållandenas undanröjande.

Detta kan säkerligen ej slutgiltigt ske annat än genom en om-
daning af samhällsskicket och människorna. Åtskilligt bör dock med god vilja kunna redan under nuvarande förhållanden åstadkommas.

Sålunda skulle det säkerligen alltid afkasta åtskilligt godt, om Kungl. Maj:t för en gångs skull ville rikta samma maning till rikets samtliga ämbetsmän som pastor N. J. Velinder i magistratspredikan den 2 januari 1911 riktade till hufvudstadens magistrat genom en utläggning af ingångsspråket: »bokstafven dödar, anden gör lefvande».

Nu är det i allmänhet så, tror jag, att den mekaniska, formella behandlingen af ärendena förkväver det mänskliga innehållet. Vi glömma att i vår ämbetsgärning gäller det framförallt att främja rättvisan och hjälpa dem, som äro betryckta. Afgörandena i ämbetsverken ske alltför mycket efter skrifna eller oskrifna formulär. Människorna äro endast nummer, som man kan handskas med hur som helst. Däraf har också blifvit en följd, att formell skarpsinnighet uppskattas i ämbetsmannavärlden mycket mer än bekymmer för att resultatet måtte bli gagnande och rättvisa, ja man kan till och med säga, att det förra ökar och det senare minskar befordringsutsikterna.

Med detta sammanhänger en annan iakttagelse. Äfven i de fall, att ämbetsmän i sin praktik få ögonen öppna för verkliga brister i författningar eller sättet för deras tillämpning, tåga vi merendels och

låta det gå hur galet som helst. Någon framställning om rättelse i vederbörlig ordning sker mycket sällan och är det någon, som tycker att det är för mycket på tok, vänder han sig någon gång, vanligen under tysthetslöfte, till någon riksdagsman, ty andra vägar finnas ej. Det anses nämligen inom ämbetsverken, att en ämbetsman företrädesvis har att tillämpa författningarna sådana de äro utan att resonera. Om särskildt en underordnad tjänsteman, som vanligen står mer i kontakt med det verkliga lifvet än den öfverordnade, skulle tillåta sig hos sina förmän ifrågasätta förbättringar i författningarne och verkets funktioner, skulle detta oftast upptas såsom obehörig viktighet eller rent af framfusighet och välla den framträdande obehag och kanske minskade befordringsutsikter.

Det rätta vore väl, att alla ämbets- och tjänstemän ansågos hafva både rätt och framförallt förpliktelse att gifva akt på alla i lifvet och författningarne framträdande sakliga brister, som möta dem i deras tjänsteutöfning, samt att anmäla sina iakttagelser till öfverordnade för rättelse. Ett tillkännagifvande härom från högsta ort ej blott genom införande i författningssamlingen utan tillställt hvarje ämbets- och tjänsteman personligen, är obestriddligen i hög grad behöfligt och skulle med all sannolikhet verka välgörande. För att öfverordnade ej skola undertrycka anmälningar i angifvet afseende, borde stadgas, att dylika framställningar alltid skola insändas äfven till Kungl. Maj:t, där ett ganska nyttigt material till förbättringar på detta sätt kunde samlas.

Det hemställes alltså:

att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida genom cirkulär borde för rikets samtliga ämbets- och tjänstemän tillkännagifvas, att det är deras plikt att i sin tjänsteutöfning främst söka tillgodose rättvisa och billighet, samt att de böra till vederbörande anmäla sina iakttagelser i tjänsteutöfningen af brister i författningarne och önskemål inom de verksamhetsområden, som deras tjänster omfatta.

Stockholm den 6 februari 1911.

Carl Lindhagen.
